

Кучма Ольга Леонідівна
к.ю.н., асистент кафедри трудового права та
права соціального забезпечення
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ВИЗНАЧЕННЯ ДАТИ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ВНАСЛІДОК НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ ЧИ ПРОФЕСІЙНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ

DATA DETERMINATION LOSSES OF CAPACITY AS A RESULT OF ACCIDENT OR PROFESSIONAL DISEASE

Анотація: У даній статті досліджуються питання визначення дати втрати працездатності внаслідок нещасного випадку чи професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Автором аналізується чинне законодавство та судова практика, запропоновано зміни до порядку встановлення дати втрати працездатності, яка буде визначатися не датою надходження документів до МСЕК, а датою настання страхового випадку.

Ключові слова: дата втрати працездатності, нещасний випадок, професійне захворювання, МСЕК.

Аннотация: В данной статье исследуются вопросы определения даты потери трудоспособности вследствие несчастного случая или профессионального заболевания, которые послужили причиной потери трудоспособности. Автором анализируется действующее законодательство и судебная практика, предложено внести изменения в порядок установления даты потери трудоспособности, которая будет определяться не датой поступления документов к МСЕК, а датой наступления страхового случая.

Ключевые слова: дата потери трудоспособности, несчастный случай, профессиональное заболевание, МСЕК.

Summary: In this article the questions of determination are probed to give the losses of capacity as a result of accident or professional disease, which entailed the loss of capacity. An author is analyse a current legislation and judicial practice, it is offered change to the order of establishment to give loss of capacity, which will be determined the not date of receipt of documents to MSEK, but date of offensive of accident insured.

Keywords: date of loss of capacity, accident, professional disease, MSEK.

Відповідно до частини першої статті 40 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» (надалі - Закон) [1] страхові виплати проводяться щомісячно в установлені Фондом соціального страхування від нещасних випадків дні на підставі постанови цього Фонду або рішення суду: *потерпілому - з дня втрати працездатності* внаслідок нещасного випадку або з дати встановлення професійного захворювання; особам, які мають право на виплати у зв'язку із смертю годувальника, - з дня смерті потерпілого, але не раніше дня виникнення права на виплати.

На практиці виникають судові спори щодо визначення дня втрати працездатності, оскільки, наприклад, дата встановлення лікарською комісією професійного захворювання та дата встановлення MSEK стійкої втрати працездатності різняться в середньому на декілька місяців[2].

Метою даної статті є визначення дати, яка має рахуватися як дата втрати працездатності внаслідок нещасного випадку чи професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Питання соціального захисту осіб, що втратили працездатність досліджували А. В. Журавко, М. В. Кравченко, О. Й. Лесько, І. С. Луньова, О. В. Тищенко, М. В. Чічкань та інші вчені. Разом з тим, потребує детального дослідження питання визначення дати втрати працездатності особи.

Чинне законодавство, зокрема стаття 30 Закону визначає, що ступінь втрати працездатності потерпілим встановлюється МСЕК за участю Фонду соціального страхування від нещасних випадків і визначається у відсотках професійної працездатності, яку мав потерпілий до ушкодження здоров'я. *МСЕК встановлює* обмеження рівня життєдіяльності потерпілого, визначає професію, з якою пов'язане ушкодження здоров'я, причину, *час настання* та групу інвалідності у зв'язку з ушкодженням здоров'я, а також визначає необхідні види медичної та соціальної допомоги. Аналогічні положення містяться і у Положенні про медико-соціальну експертизу [3].

Позиція Верховного Суду України зводиться до того, що право на отримання потерпілим страхових виплат настає з *дня встановлення* йому МСЕК стійкої втрати професійної працездатності [2].

Не викликає сумніву, що до повноважень МСЕК належить встановлення часу настання втрати працездатності. Дискусійним є підхід МСЕК до визначення дати втрати працездатності.

Так, згідно із п. 2.9. Порядку встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків (надалі Порядок) потерпілому на виробництві, який уперше звернувся до МСЕК, *відсотки втрати професійної працездатності встановлюються з дати надходження документів до МСЕК*, незалежно від дати встановлення факту виникнення професійного захворювання або трудового каліцтва [4].

Тобто, маємо три дати – дата настання нещасного випадку чи професійного захворювання (1), дата надходження до МСЕК документів (2) та дата встановлення МСЕК факту виникнення професійного захворювання або трудового каліцтва (3). Зрозуміло, що в часі це три різні дати, і, наприклад між настанням дати (1) та дати (2) при встановленні втрати працездатності внаслідок професійного захворювання в середньому минає чотири місяці [2].

Нелогічним є підхід визначати дату втрати працездатності датою надходження документів до МСЕК, адже *страховим випадком* є нещасний випадок на виробництві або професійне захворювання, що спричинили застрахованому професійно зумовлену фізичну чи психічну травму за обставин, зазначених у статті 14 цього Закону, з настанням яких виникає право застрахованої особи на отримання матеріального забезпечення та/або соціальних послуг [1], а не надходження документів до МСЕК.

Враховуючи вищенаведене, п.2.9 Порядку суперечить статті 13 Закону оскільки дата втрати працездатності (відповідно, дата, з якої у особи виникає право на отримання страхової виплати) визначається датою вчинення дій (отримання МСЕК документів), на випадок настання яких не здійснюється загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, а тому згаданий пункт 2.9. Порядку підлягає викладенню в новій редакції, з врахуванням дати, яка відповідатиме даті настання страхового випадку, а саме:

«2.9. Потерпілому на виробництві, який уперше звернувся до МСЕК, відсотки втрати професійної працездатності встановлюються з дня настання нещасного випадку або дня встановлення лікарською комісією професійного захворювання, незалежно від дати надходження документів до МСЕК та дати встановлення факту виникнення професійного захворювання або трудового каліцтва».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України від 23.09.1999 р. №1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» / Офіційний вісник України. – 1999. - №42. - с. 2080
2. Постанова Верховного Суду України від 14.03.2012 р. / Довідник кадровика. – 2012. - №07; Постанова Верховного Суду України від 20.02.2012 р. [електронний ресурс] / www.liga.gov.ua файл VS120150.LHT.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. №1317 «Питання медико-соціальної експертизи» / Офіційний вісник України. – 2009. - №95. - с. 3265

4. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2012 р. №420 «Про затвердження Порядку та Критеріїв встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків» / Офіційний вісник України. – 2012. - №71. - с. 2887